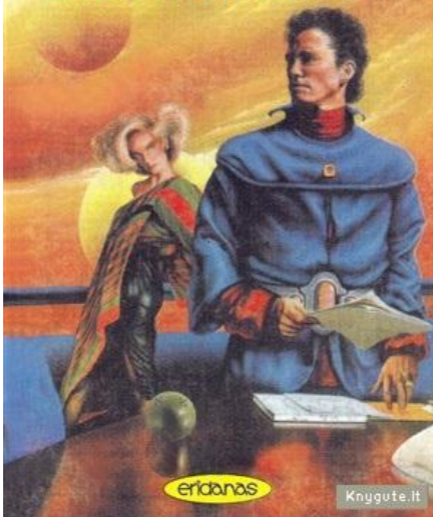

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Lois McMaster Bujold
CETAGANDA

Lois McMaster Bujold
CETAGANDA
Mokslinis fantastinis romanas

Mailzas Forkosiganas, Barajaro planetos didiko sūnus, vyksta į neeilinę kelionę. Jis pakviestas dalyvauti Cetagandos Imperatorienės laidotuvėse. Atsidūręs tarp keistųjų cetagandiečių, iškart patenka į stulbinančių ir nesuprantamų įvykių sūkurį...

Iš anglų kalbos vertė NOMEDA BERKUVIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
63 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Lois McMaster Bujold - CETAGANDA
New York, Tor books, 1996

Copyright © by Lois McMaster Bujold, 1996

Cover art copyright © by Jim Burns, 1986

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1997
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Pirmas skyrius

- Na... kaip ji ten... "Diplomatija - tai karo menas, kurį realizuoja kiti žmonės", - pasakė Aivenas. - Arba gal priešingai? "Karas - tai diplo..."

- "Diplomatija - tai karo tęsinys kitomis priemonėmis", - pataisė Mailzas. - Čžou En Lajus, dvidešimtas amžius, Žemė.

- Tu ką, pavirtai vaikščiojančia biblioteka?

- Ne aš, komandoras Tangas. Jis - didis senovės kinų sentencijų žinovas ir verčia mane jas mokyti.

- Įdomu, kas buvo tasai tavo seniokas Čžou - kariškis ar diplomatas?

Leitenantas Mailzas Forkosiganas trumpam susimąstė.

- Man rodos, veikiau diplomatas.

Raketinių variklių impulsas švystelėjo katerį žemyn; sėdynių diržai skaudžiai įsirėžė į pečius. Mailzas su Aivenu sėdėjo vieni du priešais vienas kitą ant suolų, nusidriekusių abipus trumpo fiuzeliažo. Mailzas ištempė kaklą, stengdamasis pilotui per petį pažvelgti į planetos paviršių.

Štai ji, Banginio (lotyniškai - *Cetus*) Eta IV - sparčiai besiplečiančios Cetagandos imperijos širdis. Aštuonios užkariautos planetos ir dar tiek pat sąjungininkų bei marionetinių režimų, bent jau Mailzo požiūriu, visa tai laisvai galima laikyti sparčiai besiplečiančia imperija. O be to, Cetagandos gem-lordai mielu noru dar labiau praplėstų savo valdas kaimynų sąskaita - jei tik, žinoma, turėtų tokią galimybę.

Tačiau šiaip ar taip, permesti kariauną jie galėjo tik e-l tuneliais po vieną laivą. Kaip ir visi kiti.

Kaip tik dėl to kai kas turėjo velniškai didelių laivų.

Kateris skriejo iš imperijos kurjerio orbitos į Cetagandos perkėlimo stotį. Naktinėje planetos pusėje švytėjo miestų žiburiai. Visą kontinentų paviršių dengė galybė liepsnelių. Mailzui pasirodė, jog jų šviesoje galima skaityti ne kiek ne blogiau, nei šviečiant pilnačiai. Taigi, palyginus su šia planeta, jo gimtasis Barajaras staiga pasirodė besąs niūrus tamsus užkampis su kur ne kur blykčiojančiomis miestų dėmėmis. Nesibaigiantis aukštos technologijos Banginio Etos apdaras... Koks neskonigumas. Taip, tarsi pernelyg išsipusčiusi moteris,

apsikarsčiusi per dideliu kiekiu brangakmenių. *Neskoninga*, stengėsi jis įtikinti pats save. *Aš ne koks naivus provincialas. Aš galiu visa tai įvertinti. Aš - lordas Forkosiganas, karininkas bei dvariškis.*

Žinoma, toks pat kilmingas buvo ir leitenantas Aivenas Forpatrilas, nors šis faktas nedidino Mailzo pasitikėjimo savimi. Jis pažvairavo į pusbrolių: tasai lygiai taip pat tiesė kaklą ir, lyžčiojamas perdžiūvusias lūpas, godžiai spoksojo žemyn. Tačiau tuo pat metu Aivenas išsaugojo karininko-diplomato išorę: tvarkingas, pasitempęs, gražiame veide spindi nežymi šypsenėlė. Pakludamas senam įpročiui, Mailzas nejučiom lygino save su pusbroliu.

Mailzo uniformą teko siūti pagal užsakymą, kad bent kažkiek užmaskuotų tuos jo išorės trūkumus, kurių per ilgus metus medikai taip ir neįstengė ištaisyti. Ir vis dėlto galima sakyti, kad jie padarė stebuklą. Visų gydytojų pastangų dėka Mailzas buvo pusantrų metro ūgio, kuprotas, su laikikliais ant kojos ir jo nereikėjo nešioti kibire. Jis galėjo stovėti, vaikščioti ir netgi - esant būtinybei - bėgioti. Barajaro Imperijos Saugumo tarnyba mokėjo jam, ačiū Dievui, ne už žavesį, o už protą.

Ir visgi jis niekaip negalėjo atsikratyti bjau-

rokos minties, kad jį pasiuntė dalyvauti visame šiame cirke tik dėl to, kad sėkmingai temdytų Aiveno išorę. Imperijos saugumas nedavė jam jokių specialių užduočių, jei, žinoma, specialiąją užduotimi nelaikysime nerūpestingos frazės, kurią ištarė saugumo šefas Ilijanas: "ir neprisivirk košės."

Beje, lygiai tokia pati tikimybė, jog ir Aiveną galėjo pasiųsti tam, kad šis dailiai aptemdytų Mailzo kalbas. Nuo šios minties jam šiek tiek palengvėjo.

Orbitinis perkėlimo modulis atsirado tiesiog pagal kursą tiksliai laiku. Netgi diplomatiniam personalui neleidžiama tūpti tiesiog į Cetaandos atmosferą: traukti į save dėmesį, paliekant už nugaros išlydytos plazmos šleifą, buvo laikoma prastu skoniu. Tiesa, priminė sau Mailzas, panašūs apribojimai egzistuoja ir kituose civilizuočiuose pasauliuose, norint išvengti nepageidaujamų biologinių kontaktų.

- Kaip manai, ar Našlė Imperatorienė numirė sava mirtim? - pasmalsavo Mailzas, nors Aivenas žinojo apie padėtį ne ką geriau už jį. - Labai jau staigiai ji...

Aivenas truktelėjo pečiais:

- Ji ištisa karta vyresnė už Peterį Didįjį, o jis

buvo senas nuo neatmenamų laikų. Prisimenu, vaikystėje aš jo beviltiškai bijojau. O apskritai prievartinės mirties teorija įdomi, bet aš taip nemanau.

- Bijau, kad Ilijanas tau pritars. Priešingu atveju jis pasiųstų ne mus. Jei sukriošėlės senutės vietoje atgultų Cetagandos Imperatorius, viskas būtų kur kas įdomiau.

- Tačiau tuomet čia nebūtų mūsų, - gan pagrįstai paprieštaravo Aivenas. - Mudu su tavimi kiurksotume kokiam nors Dievo užmirštame sargybos poste, o pretendentai į sostą suvedinėtų sąskaitas vienas su kitu. Mums, galima sakyti, pasisekė: kelionės, vynas, moterys, muzika...

- Aivenai, čia juk laidotuvės.

- Nejaugi aš neturiu teisės pasvajoti?

- Šiaip ar taip, mes turėsime stebėti ir viską pranešti. Apie ką, aš nežinau. Ir Ilijanas pabrėžė, jog laukia raštiškų pranešimų.

- Nieko sau atostogos! - sudejavo Aivenas. - Aš, Aivenas Forpatrilas, sulaukiau dvidešimt trejų metų, o mane tarytum grūda atgal į mokyklą...

Iki Mailzo gimtadienio liko visai nedaug. Jei viskas vyks, kaip suplanuota, jis suspės sugrįž-

ti namo kaip tik į iškilmes.

Mailzo akys išdykėliškai žybtelėjo.

- Klausyk, o juk informacijos rinkimas Ilijanui linksminti gali pasirodyti besąs ne toks jau nuobodus užsiėmimas. Kas sakė, kad oficialieji raportai būtinai turi būti rašomi taja biurokратиška kalba?

- Juos paprastai sudarinėja biurokratų protai. Mano pusbrolis - nusipelnęs dramaturgas... Neįsijausk, Mailzai. Ilijanas absoliučiai neturi humoro jausmo, juk šis tik trukdytų jam dirbti.

- Na, nežinau, iš tiesų... - Mailzas nenuleido akių nuo artėjančios didžiulės orbitinės stoties.

- Įdomu būtų buvę susipažinti su senąja ledi, jai esant gyvai. Per pusantrų amžiaus ji tiek visko regėjo... Žinoma, iš savotiškų haremo pozicijų.

- Pas ją nė už ką neįleistų provincijos barbarų, tokių kaip mes.

- Taip, tu, ko gero, teišus. - Kateris sulėtino greitį, praleisdamas didelį cetagandiečių laivą su vienos kolonijos skiriamaisiais ženklais. - Čia renkasi visi gubernatoriai satrapai su savo svitomis, ne kitaip. Jų Imperijos saugumui bus darbelio.

- Taigi, jei jau atvyko du gubernatoriai, ki-

tiems irgi teks pasirodyti. Bent jau tam, kad sektų vienas kitą. Tai bent reginys. Ceremonija - lyg meno kūrinys. Nelemtieji cetagandiečiai netgi nosies šnypštimą gali paversti ceremonialu. Tikiuosi, jie man praneš, jei ką nors padarysiu ne taip.

- Žinai, o juk šis bruožas vienintelis, leidžiantis man Cetagandos aut-lordus laikyti žmonėmis po visų tų genetinių eksperimentų.

Aivenas suraukė nosį.

- Mutantai mutantais ir lieka, nors ir sąmoningai išauginti...

Jis užsikirto, pastebėjęs, kaip staiga įsitempė pusbrolis, ir apsimetė esąs labai susidomėjęs iliuminatoriumi.

- Na ir diplomatas tu, Aivenai, - pamėgino pajuokauti Mailzas. - Tik, žiūrėk, ten ko nors neleptelėk, nes dar netyčia karą sukelsi. Gerai? - "Pilietinį arba..."

Aivenas patraukė pečiais. Pilotas, barajarietis seržantas juoda uniforma, sklandžiai nutupdė katerį paskirtoje prieplaukoje. Iliuminatoriuje nieko nesimatė. Valdymo skyde įsižiebė pasveikinimo žiburėliai, prie šarvo, švelniai šnypšdamas, prisisiurbė perėjimo vamzdis-koridorius. Mailzas apsimestinai abejingai nes-

kubėdamas išsivadavo iš saugos diržų. Kad ir kas bebūtų, jis nesuteiks cetagandiečiams malonumo užtikti jį priplojusį nosį prie iluminatoriaus it kokį geltonsnapį. Jis - Forkosiganas. Tik va širdis vis vien tankiau plakė.

Barajaro ambasadorius jau turi laukti aukštųjų svečių: visų pirma, sutikti, kaip reikalauja etiketas, o antra, vylėsi Mailzas, paaiškinti, ko iš jų reikalaujama ir kaip elgtis. Jis skubiai pasikartojė mintyse vietinius pasisveikinimus ir rūpestingai išmoktą asmeninę jo tėvo žinutę. Kateris sutrukčiojo, ir dešinysis liukas prie Aiveno sėdynės atsivėrė.

Į laivelį įsiveržė žmogus, sustingo, įsikibęs į liuko rankenėlę, ir, sunkiai alsuodamas, išplėstomis akimis įsistebeilijo į juos. Jo lūpos nežymiai krutėjo, bet ką jos šnabždėjo - praekisimą, maldą ar dar kažką - Mailzas nesu-
paisė.

Žmogus buvo pagyvenęs, bet dar nesenas, plačiapetis ir, mažų mažiausiai, nežemesnis už Aiveną. Mailzo supratimu, jis vilkėjo stoties darbininko uniformą: pilkšvos bei alyvinės spalvos. Jo galvą puošė gauruota žila ševeliūra, tačiau ant glotnaus veido nebuvo nė plaukelio - nei barzdos, nei antakių ir netgi blakstienų; visiškai nieko. Atėjūno ranka čiūžtelėjo

prie kairiojo šono.

- Ginklas!

Mailzo įspėjimo šūksnis netikėtai užklupo pilotą, dar neatsisagsčiusį krėslo diržų, o ir pats Mailzas dėl savo fizinės būklės negalėjo koks nors pulti. Tačiau begalinės Aiveno treniruotės nenuėjo vėjais. Jis atplėšė rankas nuo ranktūrių ir šoko ant nepažįstamojo.

Imtynės nesvarumo sąlygomis visuomet vyksta nenusėjamai, visų pirma dėl būtinybės mirtinai įsikibti į priešininką. Kova truko neilgai. Nepažįstamasis beviltiškai mėgino pasiekti jau nebe užantį, o dešiniąją kelnių kišenę, tačiau Aivenui pavyko išmušti neuroblasterį jam iš rankos.

Sidabrinis vamzdelis nuskriejo į tolimąjį kameros kampą. Dabar blasteris jau kėlė grėsmę visiems, esantiems kateryje.

Mailzas visuomet privengė neuroblasterių, tačiau, naudojant juos kaip svaidomąjį ginklą, jam dar neteko matyti. Reikėjo gerokai papraskaituoti, kol pagaliau sugavo vamzdelį, nepašaudamas nei savęs, nei Aiveno. Ginklas buvo mažesnis už standartinį, bet dėl to ne mažiau pavojingas.

Tuo tarpu Aivenas nepaleido nepažįstamojo,

mėgindamas užlaužti jam rankas už nugaros. Mailzas, nutaikęs momentą, pasistengė nuginkluoti priešininką, įbrukdamas ranką į vidinę violetinės liemenės kišenę. Pirštai užčiuopė trumpą cilindrą, kurį jis iš pradžių palaikė elektrošoko vėzdu.

Žmogus sukliko ir ėmė blaškytis. Kaip reikiant išsigandęs, Mailzas instinktyviai atitraukė nuo susikibusios poros ir jaukiai įsitaisė pilotui už nugaros. Iš nepažįstamojo inkštimo Mailzas buvo benusprenžias, jog išrovė dirbtinės jo širdies maitinimo bloką ar kažką panašaus. Bet ne, vyrukas ir toliau grūmėsi, vadinas, jo gyvybei pavojaus neiškilo.

Ateivis pagaliau išsivadavo iš meškiniško Aiveno glėbio ir nusirito prie liuko. Atėjo viena iš tų grumtynių pauzių, kuomet visi sustingsta, įkvėpdami oro. Nepažįstamasis įsistebeilijo į Mailzą, vis dar spaudžiantį rankoje cilindrą; jo akyse nebebuvo siaubo... bet kas jose atspindėjo, triumfas? Vargu. Beprotiškas įkvėpimas?

Jėgų persvarai dar labiau pasikeitus - pilotas pagaliau išsikepurnėjo iš savo diržų - nepažįstamasis nėrė pro liuką ir dingo perėjimo vamzdyje. Mailzas puolė jį vytis paskui Aiveną ir kaip (ik suspėjo pamatyti, kaip ateivis, atsi-

dūręs stoties dirbtinės traukos lauke, spyrė sunkiu batu Aivenui į krūtinę ir nubloškė jį atgal prie liuko. Kai Mailzas su Aivenu išsipainiojo, žmogėnas dingo, tik jo žingsnių aidas skardeno tarp metalinių sienų. Kuriame koridoriuje? Katerio pilotas, paskubom įsitikinęs, kad jo keleiviai bent jau laikinai saugūs, nuskubėjo atsiliepti, išgirdęs komunikatoriaus signalą.

Aivenas atsistojo, nusipurtė dulkes ir apsidairė. Mailzas irgi. Nieko ypatingo: paprasčiausia menkai teapšviesta krovininė prielauka.

- Žinai, - pareiškė Aivenas, - jeigu jis buvo muitininkas, mes galime susilaukti nemalonių.

- Man rodos, jis ketino mus užpulti, - atsakė Mailzas.

- Labai panašu.

- Bet juk tu nematei ginklo, kol nesurikai.

- Ginklas čia niekuo dėtas. Akys. Taip žvelgia žmogus, besirengiantis įvykdyti kažką, kas jį patį mirtinai baugina. Ir juk jis puolė.

- Tik tuomet, kai mes jį užgriuvome. Iš kur mums žinoti, ką jis ruošėsi daryti?

Mailzas lėtai atsisuko, nepatikliai dairydamsis. Aplink nebuvo nė gyvos dvasios - nei

cetagandietiškos, nei barajarietiškos, nei kokios nors kitokios.

- Čia kažkas ne taip. Arba jis ne čia pataikė, arba mes. Šitas užkampis negali būti mūsų prielauka, ar tau taip neatrodo? Kur pasiuntinys? Ir garbės sargyba?

- Na taip: raudonas kilimas, šokančios gražuolės... - atsiduso Aivenas. - Pats pagalvok: jeigu jis norėtų mus nužudyti arba užgrobti katerį, jis įsiveržtų su paruoštu neuroblasteriu.

- Joks jis ne muitininkas. Pažiūrėk į monitorius, - paprieštaravo Mailzas. Du monitoriai ant sienos buvo nutraukti nuo įtvirtinimų ir niūriai kybojo ant laidų. - Jis atjungė juos prieš pamėgindamas įsibrauti pas mus. Nieko nesuprantu: čia jau seniai turėjo atskubėti sargybinių būrys... Tai tu manai, kad jam reikėjo ne mūsų, o mūsų katerio?

- Nebent tavęs, vaikine. Kam reikalingas aš?

- Man pasirodė, kad jis išsigando mūsų labiau nei mes jo. - Mailzas giliai atsikvėpė, ramindamas besidaužančią širdį.

- Klausyk, kalbėk už save, - užprotestavo Aivenas. - Mane jis kaip reikiant išgąsdino.

- O tau pačiam ar viskas gerai? - pavėluotai paklausė Mailzas....